

It-Terminologija

**Fid-Dipartiment tal-Malti
tal-Kummissjoni Ewropea**

**Jennifer DeBarro
Jeantide Naudi
Terminologi - DGT-MT**

X'se nittrattaw?

1. Il-ħidma terminoloġika fid-DĠT-MT:

Xogħolna x'jinvolvi eżatt?

2. L-aqwa Prattiki fit-terminoloġija (fil-qosor):

Il-prinċipji għall-għażla u għall-kostruzzjoni tat-terminu

3. Il-proċess terminoloġiku:

Ir-riċerka: il-EUR-Lex, il-Liġijiet ta' Malta u sorsi oħrajn

4. L-għodod terminoloġiċi li jassistu lit-traduttur:

Il-IATE 2 u t-Termbases (ink. Punt dwar "shall" u "should")

5. Mistoqsijiet

1. Xogħolna x'jinvolvi eżatt bħala t-terminologi tal-Kummissjoni?

❖ Il-ħidma terminoloġika fid-DĠT

Terminology Coordination Unit (TCU)

Koordinazzjoni multilingwi; taħriġ; appoġġ fl-IT; kuntatti esterni...

Terminologi f'kull Dipartiment

Assistenza terminoloġika; termbases speċifiċi għal-lingwa; xogħol multilingwi u relazzjonijiet interdipartimentali; proġetti interni u interistituzzjonali; kuntatti esterni; konsulenza/taħriġ...

Terminologi f'kull Dipartiment

Terminologi f'kull Dipartiment

...

**Fid-Dipartiment
tal-Malti tad-DĠT**
Żewġ teminologi **full-time**

Unità 1

Tliet membri tal-Kumitat
tat-Terminoloġija

Unità 2

Tliet membri tal-Kumitat
tat-Terminoloġija

X'inhuma l-kompiti ewlenin tagħna?

I. Inkopru l-bżonnijiet terminoloġiċi tat-tradutturi interni permezz ta' Helpdesk, aċċessibbli mill-paġna tat-terminoloġija fuq is-sit tad-Dipartiment tal-Malti tal-Kummissjoni.

- Helpdesk terMal – awtomatizzat, modern, effiċjenti u trasparenti
- Bl-email: DGT-TERMAL

II. Permezz tal-paġna web iddedikata lit-terminoloġija fuq is-sit tad-Dipartiment, nipprovdu riżorsi terminoloġiċi rilevanti f'post wieħed = One-stop shop għall-bżonnijiet kollha tat-tradutturi b'rabta mat-terminoloġija.

Fost l-oħrajn, nipprovdu kjarifiki dwar kunċetti rikorrenti u dwar kwistjonijiet ta' ċertu importanza.

Il-Paġna tat-Terminoloġija

I-intrata tat-Terminoloġija

Terminoloġija

Minn hawnhekk wieħed ikun jista' joħloq mistoqsija ġdida permezz ta' formola standard, li tidhol dirett għandna.

Mill-portal terMal wieħed ikun jista' jaċċessa r-rikjesti kollha li jkunu saru matul dik is-sena. Hemm faċilità ta' tiftixa li tkopri l-mistoqsijiet kollha.

Fl-oġġett li toħodna direttament fil-IATE.

Fil-Kjarifiki jiġu inklużi: kwistjonijiet ta' interess ġenerali u deċiżjonijiet importanti li jkunu ttieħdu fuq livell interistituzzjonali.

Id-Dizzjonarju elettroniku Malti u l-MLRS - għodod li nħolqu mill-UoM u li huma miftuħa għall-pubbliku ġenerali - huma ferm utli fil-linja tax-xogħol tagħna.

**III. Nantiċipaw il-bżonnijiet
tat-tradutturi billi naħdmu fuq proġetti
koordinati ċentralment kif ukoll fuq
oħrajn li noħolqu fuq l-inizjattiva tagħna
stess, skont il-ħtigijiet tad-Dipartiment.**

Hemm għadd ta' proġetti maħruġa mit-TCU li huma mandatorji ($\approx$ 950 kuncett) filwaqt li hemm oħrajn li mhumiex.

Permezz ta' din il-hidma:

- ✓ Noħolqu entrati ġodda fil-IATE għal kuncetti ġodda tal-UE u għal terminologija teknika (konsistenza ma' ligijiet/dokumenti uffiċjali ġodda oħra)
- ✓ Intejbu l-kwalità tal-entrati eżistenti fil-IATE u nitolbu **rettifika** kull fejn ikun ġustifikat
- ✓ Innaqqsu l-entrati duplikati fil-IATE permezz tal-konsolidazzjoni

Xogħolna x'jinvolvi ...?

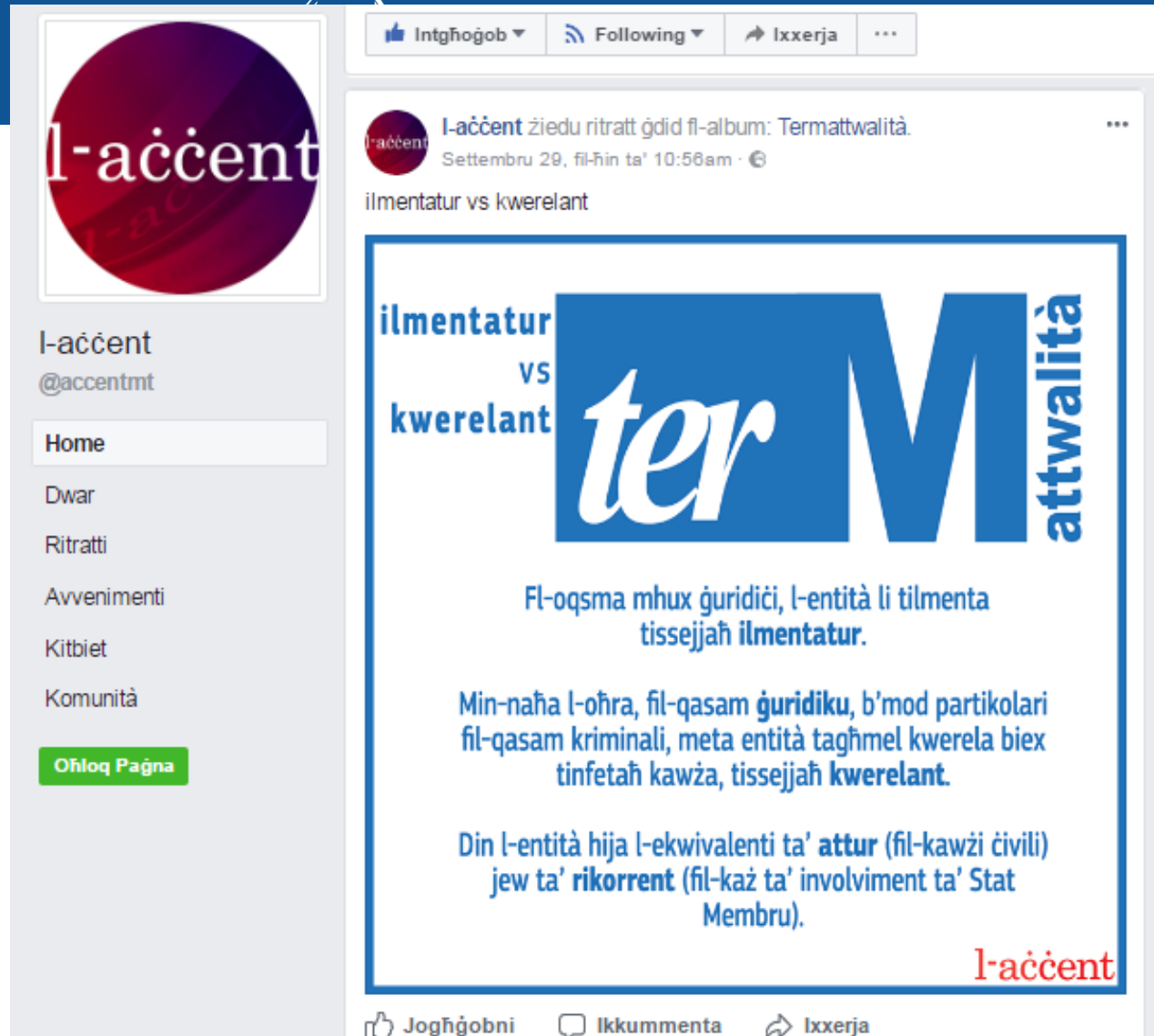
IV. Nippubblikaw Suppliment Terminoloġiku fil-ġurnal Dipartimentali: l-aċċent

(http://ec.europa.eu/translation/maltese/magazine/mt_magazine_en.htm).

Terminoloġija

Suppliment ma' l-aċċent (ġargħa 16)

Permezz tal-paġna ta' I-acc̈ent fuq il-Facebook, inxerrdu termini koperti mill-inizjattiva interna "terMattwalità" mal-pubbliku ġenerali.

I-acc̈ent ziedu ritratt ġdid fil-album: Termattwalità.
Settembru 29, fil-fini ta' 10:56am · 🌐

ilmentatur vs kwerebant

ilmentatur
VS
kwerebant

ter M attwalità

Fl-oqsma mhux ġuridici, l-entità li tilmenta tissejjaħ ilmentatur.

Min-naħa l-oħra, fil-qasam ġuridiku, b'mod partikolari fil-qasam kriminali, meta entità tagħmel kwerebant biex tinfetaħ kawża, tissejjaħ kwerebant.

Din l-entità hija l-ekwivalenti ta' **attur** (fil-kawzi ċivili) jew ta' **rikorrent** (fil-każ ta' involviment ta' Stat Membru).

I-acc̈ent

Jogħġobni Ikkummenta Ixxerja

Agħmel "LIKE" fuq il-paġna ta' I-acc̈ent fuq il-Facebook biex issegwi l-aktar terMattwalità reċenti, fost affarijiet oħra!

V. Flogna I-Forum Interistituzzjonali tat-Terminologija I-"WIKI Malti" (sit interattiv) biex jghinna nikkomunikaw mat-terminologi ta' Istituzzjonijiet oħrajn kif ukoll mal-esperti f'Malta.

- **Pjattaforma trasparenti ta' komunikazzjoni** għal kwistjonijiet u inizjattivi terminoloġiċi importanti
- **Konsultazzjoni ma' esperti nazzjonali** f'oqsma speċjalizzati
- Għodda li tgħin fit-tishiħ tal-**prassi terminoloġika tal-UE**, fl-iżvilupp ta' **gwidi/struzzjonijiet** u li twassal għal **standardizzazzjoni terminoloġika**

VI. Esternalizzazzjoni ta' proġetti tat-terminologija

Mill-2013 'l hemm bdejna nikkollaboraw ma' esperti Maltin f'oqsma speċjalizzati. Eżempji ta' proġetti li kellna sa issa:

- **Tossikologija u farmakologija**
- **Energija mir-riħ**
- **Vetturi**
- **Trasport marittimu**
- **International Financial Reporting Standards, IFRS**
- **Irkaptu tas-Sajd ...**

It-termini ta' dawn il-proġetti jinsabu kollha fil-IATE
u jirrispettaw l-istandards tal-kwalità meħtieġa.

Fuq kollox, xogħolna jiddependi ħafna minn **komunikazzjoni miftuħa u kooperazzjoni kontinwa:**

- Fuq livell Interistituzzjonali via I-WIKI, laqgħat eċċ. mat-terminologi, mal-kapijiet kif ukoll mal-ġuristi lingwisti tal-Istituzzjonijiet l-oħra (dawn tal-aħħar, speċjalment fir-rigward ta' rettifiki u terminoloġija legali)
- Ma' esperti f'oqsma speċjalizzati (finanzi; ħut u sajd; agrikoltura eċċ.)
- Mal-Università ta' Malta via I-Visiting Translator Scheme (VTS) kif ukoll permezz tal-assignment terminoloġiku li qed nagħmlu ta' kull sena mal-istudenti tal-Masters
- Ma' esperti lingwistiċi u mal-Kunsill Nazzjonali tal-Ilsien Malti
- Ma' ministeri, korpi, kooperattivi u aġenziji

2. L-aqwa prattiki fit-terminologija

**Il-prinċipji għall-għażla
u l-konstruzzjoni tat-terminu**

(1) L-standards tal-ISO għall-ħidma terminoloġika

International
Organization for
Standardization

✓ **ISO 704:2009**

Terminology work – Principles and methods

✓ **ISO 1087-1:2000**

Terminology work – Vocabulary – Part 1: Theory and application

Kull terminu li jintgħażel u li eventwalment jiddaħħal fil-IATE jkun tpoġġa għat-test tal-kundizzjonijiet mitluba mill-standards tal-ISO.

Il-prinċipji

Konsistenza
Korrettezza Traskrizzjoni
Trasparenza Kalk Idoneità
Komponibbiltà
Monosemija
Armonizzazzjoni
Neologizmu
Derivibbiltà
Ekwivalenza
Morfoloġija Retronimi

(2) Il-prinċipji għall-għażla tat-terminu skont l-ISO

- ❖ **Trasparenza**: terminu jrid ikun trasparenti biżżejjed biex, tal-inqas parzjalment, jinftiehem mingħajr il-ħtieġa li tiġi rreplikata d-definizzjoni – **it-test tar-retrotraduzzjoni**, inkluża l-ekwivalenza lessika ma' lingwi oħra tal-UE.
- ❖ **Ekwivalenza multilingwi**: fejn jidhol il-kuntest tal-UE, titfittex l-ekwivalenza multilingwi.
Pereż. il-kunċett ta' "Internal affairs", tradizzjonalment kien sempliċiment jiġi rrappreżentat mit-terminu "l-intern" f'diversi lingwi [u għadu jissejjaħ b'dan il-mod għall-kuntesti lokali rispettivi]. IMMA fil-kuntest tal-UE l-lingwi għażlu l-ekwivalenza lessika għal "internal affairs" (= "affarijiet interni").
- ❖ **Konsistenza** ma' termini oħrajn relatati.
- ❖ **Ekonomija lingwistika**: tingħata prijorità lil termini konċiżi. Jekk terminu ma jkunx konċiż jitlef mir-rilevanza, ma jkunx jista' jintuża faċilment fit-traduzzjoni u jtellf mis-sintassi.
Pereż. "energy efficiency" – "effiċjenza enerġetika" vs "effiċjenza fl-użu tal-enerġija".

- ❖ **Derivibbiltà u komponibbiltà**
- ❖ **Korrettezza lingwistika**: ħarsien tar-regoli tal-kitba u tal-prinċipji tal-lingwistika: morfologija, sintassi.
- ❖ **Idoneità**: rispezz tar-registru (pereż. Stqarrija għall-Istampa vs. test legali, test mediku għall-esperti fil-qasam vs. test mediku maħsub għall-pubbliku generali).
- ❖ **Preferenza tal-lingwa nattiv**: tingħata preferenza għall-formazzjoni tal-kliem u ta' espressjonijiet bil-Malti; kull fejn ikun possibbli tinżamm l-idjoma pereż. "ordni b'**kinsa** sal-aħjar prezz" (best price **sweep** order)
- ❖ **Monosemija**: fl-istess dominju, terminu għandu jintuża għal kuncett wieħed biss u kuncett dejjem jiġi rrapprezentat minn terminu ppreferut wieħed
- ❖ **L-evitar tal-omonimi** u tas-**sinonimi**. Bħala soluzzjoni: **l-armonizzazzjoni** u **l-użu tar-retronimi**

(3) L-għodod għall-kostruzzjoni tat-terminu

- ❖ **Morfoloġija**: L-użu korrett tal-affissi (suffissi u prefissi).
Eż. depożitarju (depository); depożitorju (depository); depożitur (depositor)
eċċ. Ukoll: l-ismijiet tas-**sustanzi kimiċi**.
- ❖ **Mudelli ta' formazzjoni**: "heġġ" (hedge); "iħheġġjar" (hedging);
"tiħheġġja/jiħheġġjaw" eċċ. (to hedge)
Jiġu evitati n-nontermini (soluzzjonijiet deskrittivi/parafrażijiet).
- ❖ **Traduzzjoni missella (kalk)**: "opzjoni put" (put option); "medicina
tal-ewwel linja" (first-line medicine) eċċ.
- ❖ **Traskrizzjoni ortografika**: B'osservanza tad-deċiżjonijiet li (qed)
jittieħdu mill-Kunsill Nazzjonali tal-Ilsien Malti dwar kliem adottat minn lingwi
barranin: "maniger", "ger" eċċ. IŻDA ma nittraskrivux termini bil-Latin li
normalment jiħallew tale quale fil-lingwi l-oħra, pereż. "*de iure*".
- ❖ **Neoloġizmu**: Minħabba n-natura ta' testi innovattivi jew li storikament ma
jeżistux fil-lingwa fil-mira, spiss ikun hemm il-ħtieġa li noħolqu termini godda.

3. Il-proċess terminoloġiku

**Kif issir ir-riċerka
għal ekwivalenti bil-Malti?
X'sorsi għandna nużaw?**

(1) Qabel xejn...irridu nifhmu l-kunċett

1. **Fehim** dettaljat tal-kunċett

- **L-ispazju/l-ambitu semantiku (materja)**
- **In-natura u l-kwalitajiet grammatiċi (forma)**

2. Insibu l-"**għajr**" ta' dak il-kunċett biex nifhmuh f'nisġa ta' kunċetti.

Kunċett jieħu tifsira b'kuntrast ma' kunċetti oħra "ġirien" li jokkorru fl-istess nisġa ta' kunċetti (*Garver, 1994*), jiġifieri f'relazzjoni mal-kunċetti l-oħra li jsawru l-elementi distintivi. Pereż. "siġġu" mhuwiex "banketta" għax għandu fejn isserraħ dahrek. Din il-karatteristika tiddistingwih minn kunċetti oħrajn bħal "banketta", "bank", "maqgħad" eċċ., anke jekk dawn jappartjenu fl-istess mappa kunċettwali.

(2) Imbagħad tibda r-riċerka għall-ekwivalenti bil-lingwa tagħna

Billi aħna obbligati nittraduċu kollox biex inħarsu **I-prinċipju tal-multilingwiżmu**, il-prassi hija li, kull fejn nistgħu, dejjem infittxu terminu ekwivalenti bil-Malti. Is-sorsi ewlenin tat-tiftix tagħna huma:

- 1. Il-EUR-Lex** (site:eur-lex.europa.eu)
+ Siti oħrajn tal-UE (site:europa.eu)
- 2. Il-Liġijiet ta' Malta** (site:justiceservices.gov.mt)
- 3. Pubblikazzjonijiet speċjalizzati u Dizzjunarji**, inklużi dawk online pereż. **il-Ġabra** (<http://mlrs.research.um.edu.mt/resources/gabra/>) u **Il-Miklem** (<http://www.ilmiklem.com/>)
- 4. Sorsi (affidabbli) online oħrajn**

*Kif ukoll: verifika li l-ekwivalenti MT ikun allinjat ma' dak ta' lingwi oħrajn speċjalment tal-lingwi Rumanzi.

1. II-EUR-Lex - Aċċess għal-liġi tal-Unjoni Ewropea

Q TFITTXIJA RAPIDA

FITTEX

Għandek bżonn aktar opzjonijiet ta' tiftix? Uża it- [Tiftixa esperta](#)

Liġi tal-UE

- > Trattati
- Atti legali
- Testi kkonsolidati
- Ftehimiet internazzjonali
- Dokumenti preparatorji
- Dokumenti tal-EFTA
- Proċeduri tat-tfassil tal-liġijiet
- Il-leġiżlazzjoni tal-UE fil-qosor
- > Ibbrawzja

Ġurisprudenza tal-UE

- Każistika
- Rapporti diġitali
- Direttorju tal-każistika

Informazzjoni

- Añbarijiet
- L-añhar żviluppi dwar EUR-Lex
- Statistika
- > Reġistru tal-ELI
- EU budget online

Liġi nazzjonali u Każistika

- Traspożizzjoni nazzjonali
- Każistika nazzjonali
- Każistika JURE

Ġurnal Uffiċjali

L-añhar harġa: 15/03/2019

L073 — C100 C100A C101

[Aktar informazzjoni >](#)

> Sib riżultati skont n-numru tad-dokument

> Sib riżultati skont n-numru CELEX

1. Il-EUR-Lex - Aċċess għal-liġi tal-Unjoni Ewropea

Nibdew billi naraw jekk il-kunċett ikunx diġà gie tradott fil-Liġijiet tal-UE i.e. ippubblikat fil-**EUR-Lex**. Jekk iva, importanti ħafna li nużaw it-terminu ekwivalenti eżatt kif jidher f'dak l-att leġiżlattiv.

X'nifhmu biha meta ngħidu "testi leġiżlattivi"?

Dawn huma t-testi vinkolanti, jiġifieri li jorbtuna b'mod legali. B'mod speċifiku, insibu: ir-**Regolamenti** (inklużi dawk ta' Delega u ta' Implimentazzjoni), id-**Direttivi** u d-**Deċiżjonijiet** tal-Istituzzjonijiet tal-UE (tal-Kummissjoni, tal-Kunsill u/jew tal-Parlament).

Dettalji importanti meta wieħed ifittex fil-EUR-LEX:

- In-numru **CELEX** tad-dokument: l-**identifikatur uniku** ta' kull dokument fil-EUR-Lex, tkun xi tkun il-lingwa, li jurik x'tip ta' test ikun.

Eżempji ta' numri CELEX ta' testi legiżlattivi:

32009L0024: Direttiva

32006R1922: Regolament

32004D0177: Deċiżjoni

- Il-**validità** tad-dokument: jekk dokument ma jkunx għadu fis-seħħ, m'aħniex marbutin inżommu mat-terminologija użata fih.
- Xi jkun ġara tul il-ħajja ta' dokument: jekk ma jkunx għadu validu, tajjeb li wieħed jivverifika jekk it-test ikunx ġie **sostitwit** minn xi test ieħor. F'każijiet oħrajn, att jista' jigi **emendat** jew **imħassar** b'ieħor.

1. II-EUR-Lex - Aċċess għal-liġi tal-Unjoni Ewropea

Dokumen **32009L0024**

Nru CELEX

Aqsam

↳ Espandi kollox   ↳ Ikkollassa kollox

Titolu u referenza

Direttiva 2009/24/KE tal-Parlament Ewropew u tal-Kunsill tat- 23 ta' April 2009 dwar il-protezzjoni legali ta' programmi tal-kompjuter (Verżjoni kodifikata) (Test b'relevanza għaż-ŻEE)

ĠU L 111, 5.5.2009, p. 16–22 (BG, ES, CS, DA, DE, ET, EL, EN, FR, IT, LV, LT, HU, MT, NL, PL, PT, RO, SK, SL, FI, SV)

Edizzjoni speċjali bil-Kroat: Kapitolu 17 Volum 001 P. 268 - 274

Fis-sehħ

ELI: <http://data.europa.eu/eli/dir/2009/24/oj>

Validità tad-dokument ("Għadu fis-sehħ" vs. "M'għadux fis-sehħ")

Titolu u referenza

Regolament tal-Kunsill (KE) Nru 865/2007 ta' l- 10 ta' Lulju 2007 li jemenda r-Regolament tal-Kunsill (KE) Nru 2371/2002 dwar il-konservazzjoni u l-isfruttar sostenibbli ta' riżorsi tas-sajd skond il-Politika Komuni dwar is-Sajd

ĠU L 192, 24.7.2007, p. 1–3 (BG, ES, CS, DA, DE, ET, EL, EN, FR, IT, LV, LT, HU, MT, NL, PL, PT, RO, SK, SL, FI, SV)

Edizzjoni speċjali bil-Kroat: Kapitolu 04 Volum 005 P. 168 - 170

M'għadux fis-sehħ, Data tat-tmiem tal-validità: 31/12/2013; Imħassar b' 32013R1380

ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2007/865/oj>

1. II-EUR-Lex - Aċċess għal-liġi tal-Unjoni Ewropea

▼ Dati

Data tad-dokument: 23/04/2009

Data tal-effett: 25/05/2009; Dħul fis-seħħ Data tal-pubblikazzjoni + 20 Ara Art. 11

Data tat-traspożizzjoni: 31/12/1992; Ara Art. 10

Data tat-tmiem tal-validità: 31/12/9999

Emenda ta':

Relazzjoni	Att	Kumment	Is-subdiviżjoni kkonċernata	Minn	sa
Kollha	Kollha				
Emenda	12012JN03/05	Revoka parzjali			
Thassir	32002R2371				
Emenda	32003R1954	abolizzjoni	artikolu 5	01/01/2014	
Thassir	32004D0585				
Thassir	32004R0639				
Thassir	32004R1242				
Thassir	32006D0191				
Thassir	32006R1646				
Thassir	32007D0409				
Thassir	32007R0783				
Thassir	32007R0865				
Thassir	32008R1207				
Emenda	32009R1224	Revoka parzjali			
Emenda	32009R1224	Żieda	artikolu 105 .3BI	01/01/2014	
Thassir	32012R1152				

Mit-tab "Informazzjoni dwar id-dokument", wieħed jista' jsib xi jkun ġara eżatt mid-dokument.

1. Il-EUR-Lex - Aċċess għal-liġi tal-Unjoni Ewropea

- ❖ X'nagħmlu f'każ li nsibu għadd ta' **varjanti** validi (korretti) li jirrappreżentaw l-istess kuncett fl-istess att leġiżlattiv u/jew f'atti leġiżlattivi fis-sehħ differenti?
- Sfortunatament, għali jgħri li jinstabu **inkonsistenzi terminoloġiċi** fl-istess test leġiżlattiv. F'dak il-każ, wieħed għandu jagħti prijorità lil dak it-terminu li jokkorri l-aktar fit-test, b'mod partikolari jekk dan jokkorri fit-**titolu** tal-att u/jew fid-**definizzjonijiet** (Artikolu 2 jew 3).
- L-istess jekk niltaqqgħu ma' varjanti f'atti leġiżlattivi fis-sehħ differenti.
- ❖ Il-prassi tagħna hija li ndaħħlu l-varjanti kollha korretti fil-IATE abbażi tal-atti leġiżlattivi inkwistjoni. Dan għaliex, la jkunu ntużaw f'testi leġiżlattivi, kollha kemm huma jkollhom **l-istess piż legali**, u għalhekk ma nistgħux nippreferu wieħed fuq l-ieħor. Normalment, ninkludu Nota biex nispjegaw dan kollu. F'każ li varjant użat f'att leġiżlattiv ma jkunx preċiż/korrett, nippruvaw nitolbu **rettifika** ta' dak l-att.

2. Il-Liġijiet ta' Malta

MINISTRY FOR JUSTICE
CULTURE AND
LOCAL GOVERNMENT

15 Novembru 2016

Servizzi tal-Qrati | Servizzi Legali

Ghajnuna

Ligijiet ta' Malta

>> Fittex

>> Legislazzjoni

Publikazzjonijiet
Legali

Liġi tal-Unjoni
Ewropea

Ikkuntattjana

FAQs

Dhul

Tibdiliet Riċenti

Att dwar ir-Regolament tal-Bini

Att dwar Pensjonijiet tal-Irtirar

Att dwar l-Intrapriżi ż-Żgħir

Att dwar il-Libreriji

Regolamenti dwar it-Tifsira ta' Xogħol tal-Inġinerija

Ligijiet ta' Malta - Data tal-aħħar reviżjoni: 5 ta' Novembru, 2016

DWAR DAN IS-SIT

Minn fuq **"Fittex"**, wieħed jista' jirriċerka frażi/terminu partikolari, mentri minn fuq **"Legislazzjoni"** wieħed jista' jfittex liġi/ordinanza eċċ. speċifika.

- Indicijiet kronoloġiċi u analitiċi għal-legislazzjoni kollha; u
- Faċilitajiet ta' tiftix.

Il-Kapitoli tal-Liġijiet ta' Malta

Din il-paġna tinkludi l-legislazzjoni prinċipali fis-seħh bħalissa, tiġi aġġornata b'emendi regolarmet u bl-legislazzjoni ġdida approvata mill-Kamra tad-Deputati.

L-emendi tal-legislazzjoni eżistenti approvati mill-Kamra tad-Deputati jiġu integrati mat-test oriġinali, ġaladarba dawn jiġu fis-seħh, sabiex il-kontenut muri jkun il-verżjoni preżenti tal-legislazzjoni. Id-data tal-aħħar verżjoni hija murija fil-paġna hawn fuq.

Legislazzjoni Sussidjarja

Dan is-sit jinkludi ukoll il-legislazzjoni sussidjarja fis-seħh bħalissa, tiġi aġġornata regolarment b'Avviżi Legali ġodda u permezz ta' emendi li jsiru b'Avviżi

Jekk terminu ma nsibuhx fil-EUR-Lex u lanqas fis-siti [l-oħrajn tal-UE](#) (site:europa.eu) it-tieni pass huwa li nfittxu **fil-Liġijiet ta' Malta.**

II-EUR-Lex "site:eur.lex.europa.eu"

Ir-riċerka għal terminu partikolari fil-EUR-LEX, tista' ssir permezz tal-Google, b'dan il-mod:

"abc" site:eur-lex.europa.eu

Dan il-metodu jista' jintuża wkoll biex wieħed jivverifika jekk ekwivalenti MT partikolari jokkorrix f'test legiżlattiv.

VS

II-Liġijiet ta' Malta "site:justiceservices.gov.mt"

Ir-riċerka għal terminu partikolari fil-Liġijiet ta' Malta, tista' ssir ukoll permezz tal-Google, b'dan il-mod:

"abc" site:justiceservices.gov.mt

Dan il-metodu jista' jintuża wkoll biex wieħed jivverifika jekk ekwivalenti MT partikolari jokkorrix fil-liġijiet nazzjonali.

F'każ li aħna u nirriċerkaw, nindunaw li, għall-istess kuncett, l-ekwivalenti MT li jintuża fil-liġijiet tal-UE jkun differenti minn dak użat fil-liġijiet ta' Malta, fejn jidhlu t-traduzzjonijiet tagħna (u għaldaqstant l-entrati fil-IATE)
nagħtu prijorità lil dawk l-ekwivalenti li jokkorru fil-legiżlazzjoni tal-Unjoni Ewropea.

Dan dejjem fil-limitu li t-terminu użat ikun preċiż/korrett u l-kuncett ikkonċernat ma jkunx strettament marbut ma' kuntest Malti speċifiku.

3. Pubblikazzjonijiet speċjalizzati, dizżjunarji u sorsi oħrajn

- Jekk lanqas hemm ma nsibuh, nippruvaw noħolqu terminu billi nikkonsultaw **id-dizżjunarji, kotba speċjalizzati** fil-qasam li jkun jikkonċernana, **glossarji** u/jew sorsi affidabbli online.
- Nistgħu wkoll nippruvaw noħolqu terminu ġdid abbażi tal-ekwivalenti f'lingwi oħrajn (normalment nimxu fuq **il-mudell tal-lingwi ta' nisel Rumanz: IT, FR, ES, PT**).
- Fil-każ ta' ekwivalenti Malti ġdid [**neoloġiżmu**], kull kuncett jitqies bħala każ għalih u nibbażaw dejjem fuq il-prinċipji li semmejna fil-bidu.
- Fl-aħħar nett, importanti li nivverifikaw ukoll il-komponenti tat-terminu l-ġdid fil-IATE, biex kemm jista' jkun, **inżommu konsistenza ma' entrati oħrajn fil-IATE**, li jaqgħu taħt l-istess dominju/qasam.

4. L-għodod terminoloġiċi li jassistu lit-traduttur: II-IATE u t-Termbases

IL-IATE

InterActive Terminology for Europe

Għall-informazzjoni dwar il-IATE l-ġdid (li tnieda fi Frar 2019), idhol hawnhekk:

https://iate.europa.eu/assets/i18n/en/static_pages/brochure.pdf

https://iate.europa.eu/assets/IATE_Handbook_public.pdf

<http://iate.europa.eu>

It-Termbases u I-Glossary Converter

Term Recognition

Reliability: Reliable

agency
aġenzija
Reliability: Reliable

air carrier
trasportatur tal-ajru
Reliability: Reliable

kumpanija tal-ajru
Reliability: Reliable

linja tal-ajru
Reliability: Reliable

operation
operazzjoni
Reliability: Reliable

access
access
Reliability: Reliable

passenger name record
PNR
Reliability: Reliable

reġistru tal-ismijiet tal-passiġġieri
Reliability: Reliable

Term Recognition Termbase Search

Fid-DĠT, nipprovdu għadd ta' termbases (l-hekk imsejħa "termbases non-IATE") li jistgħu jiġu uploaded direttament fl-iStudio (**is-software li nużaw aħna għat-traduzzjoni**).

B'hekk, waqt li traduttur ikun qed jaħdem fuq dokument, fit-"Term Recognition Window" jitolgħulu awtomatikament suggerimenti terminoloġiċi abbażi tal-informazzjoni li jkun hemm f'dik it-termbase.

It-termbases ihaffu l-proċess tat-traduzzjoni, iżda fuq kollox jgħinuna nżommu konsistenza ma' termini diġà stabbiliti u b'hekk intejbu l-kwalità tad-dokumenti tagħna!

Jaħdem ma':

SDL MultiTerm 2009, 2011, 2014, 2015

SDL Trados Studio 2009, 2011, 2014, 2015

It-termbases speċifiċi għad-Dipartiment tagħna noħolquhom permezz **tal-Glossary Converter**.

L-istess jista' jsir bl-estrazzjoni f'format TBX li tinkiseb mill-funzjoni "Download IATE" [it-TBX jista' jinbidel f'Excel u mbagħad jista' jerġa' jinbidel f'sdltb għall-iStudio].

Integrazzjoni tat-termbase fis-software tat-traduzzjoni

The screenshot displays the SDL Trados Studio interface. The main window shows a translation project for 'SANCO-2013-80592-00-01-00-MT-TRA-00.docx'. The interface is divided into several panes:

- Editor:** Shows the source text on the left and the target text on the right. The source text is in English (EN) and the target text is in Maltese (MT). The target text is highlighted in blue, indicating a match or a specific action.
- Term Recognition:** A window on the right side, circled in red, showing a list of terms: 'commission', 'kummissjoni', 'regulator', and 'regolatur'. This window is used to identify and manage terminology used in the translation.
- Translation Results:** A table at the bottom showing the progress of the translation. It includes columns for line number, source text, target text, and various status indicators (e.g., AT, 100%, CM, 91%).

The translation results table is as follows:

Line	Source Text (EN)	Target Text (MT)	Status
1	EN	EN	AT
2	DocVariable EN	DocVariable EN	
3	LW_Confidence	LW_Confidence	
4	EN	EN	100%
5	DocVariable EN	DocVariable EN	
6	LW_Confidence	LW_Confidence	CM
7	77F65FE18EDE43689DC0FEEB337DCB99	77F65FE18EDE43689DC0FEEB337DCB99	
8	ANNEX	ANNESS	
9	to the	tar-	100%
10	COMMISSION REGULATION (EU) No .../..	REGOLAMENT TAL-KUMMISSJONI (UE) Nru .../..	100%
11	granting derogation from certain provisions of Annex II to Regulation (EC) No 852/2004 as regards the transport of liquid oils and fats by sea	li jaghti deroga minn ċerti dispożizzjonijiet tal-Anness II tar-Regolament (KE) Nru 852/2004 fir-rigward tat-trasport taż-żjut u x-xahmijiet likwidi bil-baħar	AT
12	LIST OF ACCEPTABLE PREVIOUS CARGOES	LISTA TA' MERKANZIJA PREĊEDENTI AĊĊETTABLI	91%
13	Substance (synonyms)	Sustanza (is-sinonimi)	AT
14	CAS No	Nru CAS	100%
15	Acetic acid (ethanoic acid;	Aċidu aċetiku (aċidu etanojku;	AT
16	vinegar acid;	aċidu tal-hall;	AT
17	methane carboxylic acid)	aċidu karbossiliku tal-metanu)	AT

Fit-**Termbases non-IATE** ninkludu, fost l-oħrajn:

- il-frażijiet repetittivi tad-Denominazzjonijiet tal-Origini Protetti
- il-frażijiet tad-Dikjarazzjoni Finanzjarja Legiżlattiva
- l-intestaturi tal-baġit
- il-frażijiet standard tal-mudelli tal-Legiswrite u frażijiet oħra standard li jokkorru ta' spiss [**memorja normattiva**]

Eż. Il-frażijiet li jinkorporaw ix-**shall** (= **għandha / għandu / għandhom**) u x-**should** (= **jenħtieġ li...**) minħabba d-distinzjoni li għandha ssir bejniethom **fil-PREMESSI** u **fi-ARTIKOLI ta' testi legali tal-UE** abbażi ta' qbil Interistituzzjonali.

The Commission shall adopt delegated acts ...	Il-Kummissjoni għandha tadotta atti delegati...
Protocol to the EEA Agreement should therefore be amended accordingly...	Għalhekk, il-Protokoll tal-Ftehim ŻEE jenħtieġ li jiġi emendat skont dan...

PAGE CONTENTS

General EU information

Contractor guides

Language-specific information

Language magazine

Language-specific information

Terminology and glossaries

- [Corrigenda](#)
- [The evaluation of Freelance Document](#)
- [Various Useful Resources](#)
- [Country names and adjectives](#)
- [Names of chemical substances](#)
- [EU budget glossary](#)
- [Non-late Termbase EN-MT, FR-MT, IT-MT, ES-MT](#)
[Last update: 21/09/2017]
- [Non-late PDO-PGI Termbase IT-MT](#)

Models and templates

- [PDO and PGI models](#) — protection of geographical indications and designations of origin

https://ec.europa.eu/info/resources-partners/translation-and-drafting-resources/guidelines-translation-contractors/guidelines-contractors-translating-maltese_en

Għal min ma jużax l-iStudio, nipprovdu xorta waħda l-lista ta' termini ta' din it-termbase f'forma ta' Excel (u f'kombinazzjonijiet ta' lingwi differenti) biex it-tradutturi esterni jkunu jistgħu jżommu konsistenza wkoll ma' dawn il-frazzjonijiet stabbiliti. Din tintbagħat lit-tradutturi esterni ma' kull proġett assenjat (taħt *Terminology and glossaries*).

Mistoqsijiet?